

B9-0510/2022

21.11.2022

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl Energetikos chartijos sutarties modernizavimo rezultatų
(2022/2934(RSP))

Danuta Maria Hübner, Maria da Graça Carvalho
PPE frakcijos vardu

B9-0510/2022

**Europos Parlamento rezoliucija dėl Energetikos chartijos sutarties modernizavimo rezultatų
(2022/2934(RSP))**

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 1994 m. Energetikos chartijos sutartį,
- atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 5 d. pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi 33-iajame Energetikos chartijos konferencijos posėdyje (COM(2022)0521)),
- atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 5 d. pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl pozicijos, kurios Euratomo vardu turi būti laikomasi 33-iajame Energetikos chartijos konferencijos posėdyje (COM(2022)0522),
- atsižvelgdamas į 2017 m. pradėtą Energetikos chartijos sutarties modernizavimo procesą ir į ES siūlomą tekstą šiuo klausimu,
- atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 5 d. Komisijos komunikatą dėl valstybių narių, Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo (COM(2022)0523),
- atsižvelgdamas į 2022 m. birželio 24 d. pasiektą pritarimą iš esmės dėl modernizuotos Energetikos chartijos sutarties projekto,
- atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 2 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-741/19 (prejudicinis sprendimas byloje *Moldovos Respublika prieš Komstroy LLC*)¹,
- atsižvelgdamas į 2017 m. JT Tarptautinės prekybos teisės komisijos UNCITRAL III darbo grupei suteiktus įgaliojimus rengti investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo reformą,
- atsižvelgdamas į 2018 m. Tarybos pateiktus derybinius nurodymus, kuriais Komisija įgaliojama ES vardu ir UNCITRAL struktūroje vesti derybas dėl konvencijos, kuria įsteigiamas daugiašalis ginčų sprendimo teismas, ir į vėlesnį ES pasiūlymą šiuo klausimu,
- atsižvelgdamas į 2019–2024 m. kadencijos Europos Komisijos politines gaires „Daugiau siekianti Sąjunga. Mano Europos darbotvarkė“,
- atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiuje vykusioje 21-ojoje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje priimtą susitarimą

¹ EU:C:2021:655.

(Paryžiaus susitarimą),

- atsižvelgdamas į ES sudarytus prekybos ir investicijų susitarimus, ypač į „antrosios kartos“ susitarimus su Kanada, Singapūru, Vietnamu ir Japonija,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 1 d. įsigaliojusį Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą², ypač į jo II antraštinę dalį „Paslaugos ir investicijos“,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 115 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi Komisija ES ir jos valstybių narių vardu derėjosi dėl 1994 m. Energetikos chartijos sutarties modernizavimo, kuriuo, *inter alia*, reformuojami Energetikos chartijos sutarties investicijų apsaugos standartai, investuotojų ir valstybių ginčų sprendimo mechanizmai, taip pat aiškiai nurodoma, kad šalims leidžiama imtis reguliavimo veiksmų dėl aplinkos apsaugos ar klimato politikos veiksmų;
- B. kadangi tikimasi, kad 2022 m. lapkričio 22 d. vykstančioje 33-iojoje Energetikos chartijos konferencijoje (toliau – Konferencija) bus patvirtinti su Energetikos chartijos sutarties modernizavimu susiję sprendimai dėl Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimų ir jos priedų pataisymų ir (arba) pakeitimų įsigaliojimo ir laikino sutarties taikymo;
- C. kadangi ES balsų visuma sudaro jos valstybės narės, kurios yra Energetikos chartijos sutarties susitariančiosios šalys; kadangi valstybės narės gali pasinaudoti balsavimo teise tik tuo atveju, jei ES nepasinaudos savo;
- D. kadangi tos ES valstybės narės, kurios yra pasirašiusios Energetikos chartijos sutartį, turės ratifikuoti susitarimą dėl Energetikos chartijos sutarties modernizavimo pagal savo nacionalines ratifikavimo taisykles, atskirai nuo ES ratifikavimo, dėl tų Energetikos chartijos sutartyje nurodytų dalių, kurios priklauso jų nacionalinei kompetencijai;
- E. kadangi Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen, atsižvelgdama į ankstesnius Komisijos išsipareigojimus, savo 2019 m. politinėse gairėse išsipareigojo, kad jos „[...] vadovaujama Komisija visada siūlys, kad laikinas prekybos susitarimų taikymas vyktų tik Europos Parlamentui pritarus“.
- F. kadangi apie 1 500 dvišalių investicijų sutarčių, kurias valstybės narės ratifikavo prieš pasirašydamos Lisabonos sutartį ir, kitaip nei galiojanti Energetikos chartijos sutartis, šios sutartys paremtos senuoju investicijų apsaugos taisyklių modeliu, pagal kurį nėra nurodoma aiški teisė reguliuoti aplinkos ir klimato kaitos švelninimo priemonės ar jų išimtis ir yra taikoma nereformuota investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo sistema; kadangi nė vienas iš naujų tarptautinių investicijų susitarimų, sudarytų laikantis šiuolaikiško požiūrio, dėl kurio ES derėjosi įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, nebuvo

² OL L 149, 2021 4 30, p. 10.

priimtas;

1. palankiai vertina ES ir jos valstybių narių pastangas skatinant Energetikos chartijos sutarties modernizavimo procesą, visų pirma modernizuojant investicijų apsaugos standartus, įskaitant Paryžiaus susitarimo tikslus, skatinant darnų vystymąsi ir ribojant naujų ir esamų investicijų į išskastinį kurą apsaugą;
2. pripažįsta, kad derybos dėl Energetikos chartijos sutarties modernizavimo vyko reaguojant į didelį ES valstybių narių reikalavimą nuo 2018 m. lapkričio mėn., siekiant reformuoti investicijų apsaugos taisykles ir suderinti sutartį su ES įsipareigojimais pagal Paryžiaus susitarimą; remia pastangas modernizuojant Energetikos chartijos sutartį;
3. apgailestauja dėl 2022 m. lapkričio 18 d. Nuolatinųjų atstovų komiteto posėdžio rezultatų; pažymi, kad kelios valstybės narės neseniai paskelbė ketinančios nutraukti Energetikos chartijos sutartį;
4. yra susirūpinęs dėl to, kad, nepaisant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo byloje *Moldovos Respublika prieš Komstroy LLC*, pagal kurį buvo nuspręsta, jog Energetikos chartijos sutarties investuotojų ir valstybių arbitražo nuostatos netaikomos ES vidaus ginčams spręsti, bet arbitrai ir toliau ne kartą ignoravo šį sprendimą ir nagrinėjo ES vidaus ginčus; pažymi, kad ES viduje tebenagrinėjama daugiau kaip 40 su Energetikos chartijos sutartimi susijusių investicinių arbitražo bylų; palankiai vertina regioninių ekonominės integracijos organizacijų sąlygos pakeitimą, numatytą modernizuotoje Energetikos chartijos sutartyje, siekiant užkirsti kelią ES investuotojų ir valstybių narių arbitražui; yra įsitikinęs, kad Energetikos chartijos sutarties modernizavimas yra saugiausias teisinis būdas užtikrinti, kad ginčai ES viduje būtų nutraukti;
5. atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlymą dėl *inter se* susitarimo dėl Energetikos chartijos sutarties netaikymo ES vidaus ginčams; primena, kad visos valstybės narės turės būti tokio *inter se* susitarimo susitariančiosios šalys, norint, kad jis būtų reikšmingas; pabrėžia, kad *inter se* susitarimas nebus taikomas kitoms Energetikos chartijos sutarties susitariančiosioms šalims, pvz., Jungtinei Karalystei, Šveicarijai ar Japonijai, kurių bendrovės vis tiek galės pareikšti ieškinius ES valstybėms narėms laikino galiojimo sąlygos galiojimo laikotarpiu, jei nuspręstų nutraukti Energetikos chartijos sutartį; pakartoja savo įsitikinimą, kad saugiausias teisinis būdas užtikrinti, kad ginčai ES viduje būtų nutraukti, yra tiesiogiai iš dalies pakeisti sutartį, nes arbitrai vėl nusprendė savo sprendimus grįsti tik sutarties aiškinimu, o ne holistiniu požiūriu;
6. palankiai vertina tai, kad vykdant modernizavimo procesą sutartis bus suderinta su Paryžiaus susitarimu; pripažįsta, kad galima laikytis ES klimato srities tikslų, nes modernizuotos taisyklės leidžia ES ir jos valstybėms narėms vykdyti reikiamą klimato kaitos ir energetikos pertvarkos politiką;
7. mano, kad ES buvo patikima derybų partnerė derybose dėl Energetikos chartijos sutarties, ypač dedant pastangas aiškiai patvirtinti visų susitariančiųjų šalių teises ir įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą; palankiai vertina tai, kad įtraukti modernizuoti investicijų apsaugos standartai, atitinkantys reformuotą ES požiūrį, ir teisė reguliuoti, visų pirma klimato politikos veiksmų ir perėjimo prie švarios energijos srityje;

8. pabrėžia, kad tuo metu, kai reikia spartinti pasaulines investicijas į švarią energiją, modernizuota Energetikos chartijos sutartis suteiktų būtiną teisinę sistemą, kuria Europos energetikos įmonės būtų skatinamos investuoti į atsinaujinančiąją energiją kitose susitariančiose šalyse, įskaitant daugelį besivystančių šalių, kurių perėjimas prie švarios ekonomikos priklausys nuo didelio privačių investicijų sutelkimo;
9. pritaria ES pozicijai, kad investicijų į iškastinį kurą apsauga neturėtų būti taikoma; yra susirūpinęs dėl to, kad, jei nebus priimta modernizuota Energetikos chartijos sutartis, visos valstybės narės, kurios išlieka Energetikos chartijos sutarties susitariančiosiomis šalimis, ir toliau užtikrins esamų ir naujų investicijų į iškastinį kurą apsaugą bei nebus nustatytas laipsniško šios apsaugos panaikinimo laikotarpis; palankiai vertina pasiūlymą atsisakyti iškastinio kuro, kaip numatyta modernizuotoje sutartyje; pažymi, kad pagal modernizuotą Energetikos chartijos sutartį naujos investicijos į iškastinį kurą nebebus apsaugotos nuo 2023 m. rugpjūčio 15 d. ir kad esamoms investicijoms į iškastinį kurą bus taikomas 10 metų laipsniško šios apsaugos panaikinimo laikotarpis, kuris prasidės, kai tik ES pradės laikinai taikyti modernizuotą Energetikos chartijos sutartį; pažymi, kad modernizuotoje Energetikos chartijos sutartyje nustatytas galutinis terminas – 2040 m., po kurio visos susitariančiųjų šalių investicijos į iškastinį kurą nebebus saugomos; pažymi, kad nutraukus Energetikos chartijos sutartį prieš įsigaliojant jos modernizavimui reiškia, kad susitariančiosioms šalims bus taikoma 20 metų laikinojo galiojimo sąlyga, pagal kurią investicijos į iškastinį kurą ir toliau bus saugomos pagal nemodernizuotas investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo nuostatas; atkreipia dėmesį į tai, kad nors Italija nutraukė Energetikos chartijos sutartį 2015 m. sausio 1 d., tebėra nagrinėjamos septynios bylos, pradėtos pagal Energetikos chartijos sutarties ginčų sprendimo mechanizmą, o naujausia byla iškelta 2020 m.
10. yra labai susirūpinęs dėl nepakankamo kai kurių valstybių narių tarptautinių investicijų susitarimų politikos nuoseklumo; susirūpinęs pažymi, kad kai kurios valstybės narės toliau derasi dėl dvišalių investicijų sutarčių, į kurias neįtraukti šiuolaikiniai investicijų apsaugos standartai, atitinkantys reformuotą ES požiūrį, kuriomis vis dar apsaugomos investicijos į iškastinį kurą ir kuriose neminimi pagal Paryžiaus susitarimą prisiimti įsipareigojimai; primygtinai ragina valstybes nares vykdyti tarptautinę investicijų politiką, atitinkančią modernizuotą ES politiką; ragina Komisiją nesuteikti leidimo valstybėms narėms sudaryti dvišalių investicijų sutarčių, kurios neatitinka reformuotos ES investicijų politikos;
11. remia vykstančias derybas UNCITRAL III darbo grupėje, kuriose ES ir jos valstybės narės siekia įsteigti daugiašalį investicinių ginčų teismą, kuris taptų jo kompetentingu organu tarptautiniams ginčams dėl investicijų spręsti; pažymi, kad įsteigus daugiašalį investicinių ginčų teismą, būtų labai nukrypstama nuo investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo sistemos; atkreipia dėmesį į tai, kad įsteigus daugiašalį investicinių ginčų teismą, jis bus tiesiogiai taikomas visiems šiuo metu vykdomiems dvišaliams ir daugiašaliams investicijų susitarimams, įskaitant ir atvejus dėl Energetikos chartijos sutarties, ir galios šalims, kurios nusprendė jį taikyti; primena, kad pagal 1969 m. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės 30 straipsnio 3 dalį daugiašalio investicinių ginčų teismas bus viršesnis už investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo mechanizmus; ragina Komisiją kuo greičiau sėkmingai užbaigti UNCITRAL III darbo grupės derybas;

12. todėl mano, kad Energetikos chartijos sutarties pakeitimų priėmimas ir ratifikavimas yra tinkamiausias būdas siekiant pažangos, ir tai yra daug geresnis sprendimas nei ES tiesiog nutraukti šią sutartį, ypač atsižvelgiant į pasekmes, kurias sukelia Energetikos chartijos sutartyje įtvirtinta 20 metų laikino galiojimo sąlyga;
13. ragina Komisiją ir ES valstybes nares, kaip susitariančiąsias šalis, remti Energetikos chartijos sutarties modernizavimą lapkričio 22 d. ir ratifikuoti modernizuotą Energetikos chartijos sutartį;
14. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.